

czoła przeciwnościom losu, muszą stworzyć w sobie zintegrowaną wspólnotę polityczną, by zapewnić bezpieczeństwo własnym obywatelom. Kojarzone z nacjonalizmem umiłowanie własnego narodu, obyczaju, języka i tradycji wraz z pragnieniem dobra dla wspólnoty etnicznej i kulturowej staje się jedyną przestrzenią mobilizacji w sytuacji kryzysu wartości. A ponieważ słowo „nacjonalizm” zostało już chyba ostatecznie skojarzone pejoratywnie, dziś powinniśmy mówić o patriotyzmie – poprzez który wspólnota narodowa stwarza szczególnego rodzaju więzi społeczne.

fol. xhz

Pamiętajmy jednak, że miłość ojczyzny, umiłowanie rodzimej kultury i tradycji nie dotyczy wyłącznie przeszłości, ale ściśle się wiąże z naszą dzisiejszą zdolnością do ofiarnego i solidarnego budowania wspólnego dobra. Realnie powinno wpływać na kształt naszej przyszłości. Prawdziwy patriotyzm nie wyklucza innych – jest postawą miłości i otwartości, ale w naturalnej kolejności bytowo-kulturowej – rodzina, sąsiedzi, wspólnota, naród, Europa, świat. Miłość i otwartość sprawiają, że można nauczyć się postawy, którą pięknie wyraził Henryk Sienkiewicz: „Hasłem wszystkich patriotów powinno być: przez ojczyznę do ludzkości”. W dobrze rozumiany i przeżywany patriotyzm jest bowiem wpisany głęboko uniwersalny nakaz miłości bliźniego. Międzypokoleniowa solidarność, odpowiedzialność za los najślabszych, codzienna obywatelska uczciwość, gotowość służby i poświęcenia na rzecz wspólnoty są realizacją zarówno prawa naturalnego jak i orędzia zawartego w Ewan-

gelii. To trud tworzenia wspólnoty, która solidarnie pragnie realizować dobro wspólne.

JAKA MIŁOŚĆ

Oczywiście każda miłość ma swe granice. Dla uczniów Chrystusa miłość ojczyzny – jako forma miłości bliźniego – będąc wielką wartością, nie jest jednak absolutna. Służba ziemskiej ojczyźnie, podobnie jak miłość własnej rodziny, pozostaje zawsze etapem na drodze do świata, w którym kategorie

Patriotyzm jest głęboko wpisany w uniwersalny nakaz miłości bliźniego.

Dziś, w dobie trudnych wyzwań, właściwie pojęty patriotyzm powinien stać się wzorem postawy narodowej i państwowej. Jest moralnym zobowiązaniem do realizacji dobra tu i teraz: w konkretnych miejscach, konkretnych warunkach, pośród konkretnych ludzi.

Stan pandemii stwarza ku temu bardzo wiele okazji, a chwalebnych postaw społecznych i obywatelskich, które to ukazują, jest obecnie bardzo wiele. Patriotyzm powinien się wyrażać w życiu naszych rodzin, które są pierwszą szkołą miłości, odpowiedzialności i służby bliźniemu. Przestrzenią, w jakiej codziennie zdaje się egzamin z patriotyzmu, są miejsca, gdzie toczy się nasze codzienne życie: gminie, parafii, szkole, zakładzie pracy, wspólnocie sąsiedzkiej. To tu realizuje się troska o budowanie wspólnego dobra w życzliwości, solidarności, uczciwości. W tym kontekście idea globalnej wielokulturowości, intensywnych kontaktów pomiędzy narodami, nacjami i kulturami wzbogaca nas wszystkich wtedy, gdy zakorzenieni jesteśmy w tożsamości i historii, które nas definiują i umacniają umożliwiając dojrzałą współpracę i rozwój.

Europa to szczególnie miejsce refleksji nad fenomenem różnych ludzkich zbiorowości: od greckiego polis, wspólnot etnicznych, monarchii i imperiów do narodów i państw. Słowo „Europa” pochodzi od akadyskiego słowa erēbu, co znaczy „zachód słońca”. Można więc, trzymając się tej pięknej metafory, powiedzieć, że cała Europa to leżące na zachód od Babilonu peryferie, fantastyczny kres ziemi – Finis Terrae – półwysep Zmierzchu. Europa to miejsce, gdzie tożsamości się zagęszczają, i jedyna alternatywa, jaka stoi przed nimi, to wojna albo współzycie, samozniszczenie albo synteza ducha i cywilizacji, mądrości i miłości. Europa jest archipelagiem kultur i języków, religii i światopoglądów, narodów i państw z różnicami ząbionymi do tego stopnia, że brak jednej z nich spowodowałby rozpad i upadek. Jest od wieków nabrzmiałym, ale skutecznym systemem, zdolnym pomieścić w sobie wie-

doczesne nie będą już miały swej siły obowiązywalności. Miłość Boga, którą starają się naśladować wierzący, obejmuje wszystkie ludy i narody Ziemi. Stąd miłość własnej ojczyzny jest konkretyzacją uniwersalnego nakazu miłości Boga i człowieka. Pragnienie dobra dla swojej ziemi i swoich rodaków

wyraża się przede wszystkim przez postawę służby oraz troski i odpowiedzialności za potrzeby i los konkretnych ludzi. Dlatego – jak w 2017 r. pisała Rada ds. Społecznych KEP w dokumencie „Chrześcijański kształt patriotyzmu” – zarówno w kontekście praw człowieka jak i mądrości Ewangelii za niedopuszczalne i bałwochwalcze trzeba uznać wszelkie próby podnoszenia własnego narodu do rangi absolutu. Miłość do własnej ojczyzny nigdy bowiem nie może być usprawiedliwieniem dla pogardy, agresji czy przemocy.

W obliczu epidemii organizacje międzynarodowe ukazały swą bezradność.

łość ludów, nacji i kultur, nie robiąc z nich nigdy jednorodnej mieszanek. Nie ulegajmy ideologiom, które mówią, że Europa cierpi na „nowotwór tożsamości”, którego przeryty mogą pokryć cały kontynent. Prawdziwa europejska polityczność związana jest ze wspólnotą losu, której owocem powinna być solidarność działania w obliczu realnych zagrożeń. Dziś widzimy, że nikt nie zastąpi w tym procesie państw narodowych i żadne centralne instytucje nie wyręczą w trudnych zadaniach obywatelskiej wspólnoty, która ukonstytuował naród.

